

EU-delegasjonen, Brussel. Halvårsrapport høsten 2020

27. januar 2021

Saksbehandlere: miljørådene Kaya Grjotheim og Tom O. Johnsen

- [EUs klima- og miljøagenda beveget seg i høst omtrent etter planen til tross for covid-19-pandemien](#)
- [EU fikk landet sitt langtidsbudsjett \(MFF\) og sin gjenoppbyggingspakke \(«NGEU»\) med minst 30 pst av midlene øremerket klimatiltak](#)
- [Brexit-forhandlingene fikk en vellykket ende på julaften med enighet om avtale mellom EU og UK](#)
- [Det europeiske råd \(DER\) vedtok 11. desember nytt klimamål i tråd med forslaget fra Kommisjonen – «minst 55 prosent» klimakutt i 2030 sammenlignet med 1990](#)
- [Forhandlingene om en ny europeisk klimalov startet](#)
- [Kommisjonen la frem utkast til kriterier for bærekraftige investering i tråd med klassifiseringsforordningen \(taksonomi\)](#)
- [Kommisjonen la frem flere viktige klima- og miljørelevante initiativer som renoveringsbølgen, strategien for offshore fornybar energi, metanstrategien og strategien for smart og bærekraftig mobilitet samt EUs klimapakt som skal styrke dialogen og kunnskapsutvekslingen om klima i Europa](#)
- [Kommisjonen lanserte en kjemikaliestrategi for bærekraft](#)
- [Kommisjonen foreslo en ny batteriforordning som vil bli modell for videre arbeid med bærekraftige verdikjeder](#)
- [Kommisjonen presenterte en handlingsplan for kritiske råvarer](#)
- [Avskogingsfrie verdikjeder \(aktsomhetslov\)](#)
- [EUs miljøministre vedtok rådskonklusjoner for naturmangfold](#)
- [EUs miljøministre ble enige om rådskonklusjoner om sirkulær økonomi](#)
- [EUs miljøministre vedtok rådskonklusjoner om digitalisering og miljø](#)
- [EUs regjeringssjefer er klare til å øke internasjonal innsats for biodiversitet, få klima sterkere inn i handelspolitikken og fremdrift innen grønn finans](#)
- [Tyskland har hatt et vellykket EU-formannskap for klima og miljø høsten 2020](#)

Pandemien ikke i veien for EUs arbeid med grønn omstilling

Etter en vår hvor alle planer måtte endres og den politiske dagsorden ble snudd opp ned, tok det tyske EU-formannskapet over 1. juli i fjor i visshet om at høsten ikke ville bli normal. «Together for Europe's recovery» var fanen for Tysklands formannskap og den etterlot liten tvil om hva som var prioritet nr 1. Rådet rigget seg for å takle en digital hverdag slik at prosessene kunne fortsette uten fysiske møter. Med unntak av noen få større initiativ, for eksempel ble skogstrategien og klimatilpasningsstrategien utsatt til 2021, går oppfølgingen av EUs grønne giv som planlagt. Alt i alt er det ingen selvfølge at EU hadde klart å få til mer innen klima og miljø siste halvår i fjor dersom ingen pandemi hadde inntruffet.

EU har et langtidsbudsjett og gjenoppbyggingspakke

Rett før jul kom regjeringssjefene i Det europeiske råd (DER) frem til prinsippene om [EUs langtidsbudsjett \(Multiannual Financial Framework \(MFF\)\)](#) for perioden 2021 – 2027 og [gjenoppbyggingspakken](#) (Next Generation EU (NGEU)). Til sammen er størrelsen på rundt €1 800 mrd. Langtidsbudsjettet skal finansiere EUs mange

programmer, innsatsområder og drift. NGEU skal bidra til å styrke samholdet og støtte en kriserammet europeisk økonomi. Midlene skal skape nye arbeidsplasser og løfte europeisk konkurransekraft. Det er enighet om at minst 30 prosent av de kombinerte midlene skal gå til finansiering av klimatiltak. Det er også øremerkede mål for finansiering av biodiversitet etter 2024.

Brexitforhandlingene

Brexitforhandlingene pågikk helt fram til julaften hvor EU og Storbritannia til slutt greide å enes om en avtale, se lenke til [pressemelding](#). I avtalen ble EU og Storbritannia enige om fortsatt høye standarder på klima og miljøområdet, som også skal forsterkes i framtida. Det svært viktige prinsippet fra EUs side om like konkurransevilkår («level playing field») ble ivaretatt. Storbritannia har laget et nasjonalt klimavotesystem som kan knyttes opp mot EU ETS dersom man blir enige om det. EUs handelsavtalers betydning for bærekraftig utvikling og det grønne skiftet har fått økt oppmerksomhet i Europa. Parisavtalens mål som et ufravikelig element i EUs handelsavtaler og en grensejusteringsmekanismen for karbon løftes frem i denne sammenheng. EU-kommisjonen ved DG Trade lanserte i juni et [høringsdokument «A renewed trade policy for a stronger Europe»](#) som ledd i en bredere gjennomgang av EUs handelspolitikk.

Et nytt europeisk klimamål

På ettårsdagen for [EUs grønne giv](#) økte Unionen sitt klimamål for 2030. Etter en ettermiddag, kveld og natt med lange diskusjoner ble regjeringssjefene i *Det europeiske råd* (DER) tidlig 11. desember enige om [et nytt klimamål for EU på minst 55 prosent i 2030](#), sammenlignet med 1990. EUs nye klimamål ble deretter kommunisert til FN.

I enigheten om det nye klimamålet ber regjeringssjefene Kommisjonen om å ta hensyn til en rekke faktorer (solidaritet, reduksjonspotensial, forsyningssikkerhet, m.m.) når de fremmer [«Klar for 55»-pakken](#) («Fit for 55») til sommeren. «Klar for 55»-pakken er navnet på en rekke regelverksrevisjoner Kommisjonen vil foreslå til sommeren for at EUs regelverk skal være giret til de økte klimaambisjonene som nå er satt. Regjeringssjefene har også vedtatt at de i neste møte i DER 26. og 27. mars 2021 vil komme tilbake med flere styringssignaler før «Klar for 55»-pakken legges frem blant annet om fremtiden til Innsatsfordelingsforordningen (ikke-kvotepiktig sektor).

EUs tidligere klimamål på 40 prosent reduksjon av klimagasser i 2030, sammenlignet med 1990, var basert på kildeutslipp. Med deres tidligere metode var utslipp og opptak fra skog- og arealbruksektoren (LULUCF) stort sett holdt utenom selve klimamålet. I metoden som ligger til grunn for EUs nye klimamål så har man et såkalt [nettoregnskap](#) der kildeutslippene samt opptak og utslipp fra skog- og arealbruksektoren regnes sammen. Enkelte har argumentert for at dette utvanner målet og at å basere seg på LULUCF er sårbart ettersom opptak og utslipp fra sektoren kan påvirkes av eksterne faktorer som store skogbranner og insektangrep o.l. Kommisjonen har argumentert for at man trenger å forbedre europeiske skogers helse og øke karbonopptaket i Europa. Kommisjonen mener å få med skog- og arealbruksektoren med i EUs klimagassregnskap kan være et godt grep i så måte. I tillegg er EUs karbonnøytralitetsmål også et «nettomål», med karbonutslipp- og opptak integrert. En bedre sammenheng mellom EUs 2030- og 2050-mål var en av

hovedgrunnene til at Kommisjonen ville øke EUs klimamål fra 40 prosent. Kommisjonen har laget flere scenarier for hvordan EU kan nå det nye klimamålet. I [scenariene](#) har de regnet ut at EUs nye klimamål i utgangspunktet kan kreve at kildeutslippet reduseres med 52,8 prosent i 2030 sammenlignet med 1990.

Norge deltar i Green Growth Group - en gruppe av klimaambisiøse land i EU. Det blir typisk avholdt møter i forkant av de formelle miljøministerrådsmøtene som vanligvis er to ganger hvert halvår. Det ble kun avholdt et slikt møte høsten 2020. Norge deltok på dette møtet og oppfordret EU til å enes om et mer ambisiøst klimamål enn det daværende klimamålet om 40 prosent kutt innen 2030, sammenlignet med 1990. Klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn deltok 30. september 2020 på uformelt ministerrådsmøte i EU der han oppfordret EU til å øke sitt klimamål for 2030 fra 40 prosent.

Forhandlingene om en europeisk klimalov har startet

Kommisjonen la 4. mars 2020 frem et [forslag til en europeisk klimalov](#), som blant annet lovfester et karbonnøytralitetsmål for EU i 2050. I forslaget varslet også Kommisjonen at det kan bli behov for å øke 2030-klimamålet for EU, slik at EU er bedre i stand til å møte karbonnøytralitetsmålet for 2050. 17. september 2020 oppdaterte Kommisjonen klimalovforslaget til også å inneholde et klimamål for 2030 på minst 55 prosent reduksjon i klimagasser sammenlignet med 1990. Som redegjort for ovenfor ble dette vedtatt av regjeringssjefene i Det europeiske råd 11. desember 2020.

Europaparlamentet (EP) vedtok sin [innstilling](#) til Kommisjonens forslag 7. oktober 2020. Det som fikk mest oppmerksomhet var EPs ønske om å øke EUs klimamål til 60 prosent, sammenliknet med 1990. I motsetning til Kommisjonens forslag på «minst 55 prosent» er dette ikke et mål som inkluderer karbonopptak. Europaparlamentet stemte også for blant annet at karbonnøytralitetsmålet skal gjelde på landnivå (ikke bare på EU-nivå), at EU skal ha et mål om negative klimagassutslipp etter 2050 og at Kommisjonen skal vurdere å sette et klimamål for 2040. Hvis interesse kan man lese deres [99 endringsforslag](#) til Kommisjonens forslag.

Regjeringssjefene i *Det europeiske råd* (DER) møttes 15. og 16. oktober for blant annet å ha klimadiskusjoner. De ble [enige](#) om at EUs klimamål burde styrkes og at regjeringssjefene ville ta stilling til konkrete mål i toppmøtet 10. og 11. desember 2020. DER ble enige om at miljøministrene i Rådet skulle arbeide videre med Kommisjonens forslag om klimalov.

Miljøministerne i *Rådet* møttes i Luxembourg 23. oktober for blant annet å diskutere deres posisjon på Klimaloven. Der kom landene til «[delvis enighet](#)» (partial general approach) om deres utgangspunkt for forhandlinger med Europaparlamentet. Som regjeringssjefene hadde bestemt, ble det ikke åpnet for diskusjoner om selve klimamålet for 2030, og derfor var enigheten bare klassifisert som «delvis».

Rådets posisjon legger seg ganske tett opp mot Kommisjonens forslag til klimalov, men har enkelte presiseringer. Et viktig punkt for flere av de sentral- og østeuropeiske landene var å få inn en presisering av det som har blitt kalt «muliggjørende rammeverk» («enabling framework») for klimamålet. Resultatet er at

Rådet nå i Klimaloven vil ha inn at Kommisjonen i løpet av neste sommer skal foreslå, dersom nødvendig, styrkede virkemidler for å møte økt investeringsbehov i forbindelse med økte klimaambisjoner. Det samme gjelder i evt. fremtidige revisjoner av EUs klimamål. Et annet punkt er at Rådet vil gi Kommisjonen mindre delegert myndighet enn det Kommisjonen selv ønsker.

På møte i DER 10. til 11. desember ble regjeringssjefene enige om å heve EUs klimamål for 2030 fra 40 prosent til «minst 55 prosent», sammenlignet med 1990. Da miljøministrene i Rådet møttes i Brussel 17. desember oppnådde man med dette «[full enighet](#)» (general approach). om utgangspunktet for forhandlinger med EP om klimalov. Under dette rådsmøtet besluttet miljøministrene også å sende inn et oppdatert og forsterket [klimamål](#) til FN i form av en såkalt NDC (Nationally Determined Contribution).

Forhandlinger om den nye klimaloven mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen (såkalte trilogforhandlinger) startet så smått denne høsten. Ettersom forhandlingene startet før et nytt europeisk klimamål ble vedtatt av DER, dreide disse seg om alt annet i klimaloven enn klimamålet for 2030. Ettersom EU allerede har meldt inn det nye klimamålet deres til FN virker det ikke sannsynlig at Europaparlamentet kan vente seg gjennomslag på akkurat dette punktet i forhandlingene om EUs klimalov.

Det påtroppende portugisiske EU-formannskapet har som mål å ha en ferdigforhandlet europeisk klimalov klar før de til sommeren blir avløst av Slovenia.

EUs arbeid med bærekraftig finans

EU arbeider bredt med regelverk for å gjøre finanssektoren mer bærekraftig. Det som nok har fått mest oppmerksomhet i høsten som gikk er klassifiseringssystemet for bærekraftige økonomiske aktiviteter, en såkalt taksonomi. Dette skal bidra til en felles forståelse av hvilke investeringer som er bærekraftige.

Selve [forordningen om klassifiseringssystemet](#) for bærekraftig økonomisk aktivitet ble vedtatt i EU våren 2020. Basert på tilrådingene fra en ekspertgruppe skal Kommisjonen i delegerte rettsakter fastsette kriterium for hva som bidrar til å redusere og forebygge klimagassutslipp og til klimatilpasning. Kriteriesettet var nylig på høring og regjeringen ga [innspill](#) til Kommisjonen. Det er ventet at disse vil bli fastsatt våren 2021. Disse vil gjelde i EU fra 31. desember 2021. Kommisjonen skal innen utgangen av 2021 fastsette kriterium for fire miljømål – overgang til sirkulær økonomi, forebygging og kontroll av forurensning, vern og restaurering av naturmangfold og økosystem samt bærekraftig bruk og vern av vannressurser og marine ressurser.

Andre viktige klima- og miljørelaterte initiativer

Kommisjonen viser til at EU henger etter sine egne mål for energieffektivisering. Tiltak i bygningssektoren vil være viktige for å gjøre noe med dette. Kommisjonen la derfor 14. oktober 2020 frem en melding om [«renoveringsbølgen»](#). Initiativene i «renoveringsbølgen» skal bidra til å modernisere 35 millioner bygg og dermed redusere klimagassutslipp, skape jobber og kutte energikostnader.

Samme dato lanserte Kommisjonen sin [metanstrategi](#). Strategien retter seg mot jordbruks-, energi- og avfallssektoren. Kommisjonen konstaterer at reduksjon av metangassutslipp er viktig for å oppnå EUs klimamål og målene i Parisavtalen. Ti prosent av europeiske klimagassutslipp er fra metan, og i underkant av 60 prosent av metangassutslipp kommer fra menneskeskapte kilder, der de største kildene er jordbruk, energi, og avfall.

19. november la Kommisjonen frem deres [strategi for offshore fornybar energi](#). Kommisjonen setter store ambisjoner for havvind med mål om en femdobling av dagens kapasitet innen 2030, og en 25-dobling innen 2050. Kommisjonen viser til at det vil krev et taktskifte i utbyggingen og identifiserer et investeringsbehov på €800 milliarder. Regjeringen sendte et [brev til Kommisjonen](#) i utformingen av strategien.

Kommisjonen presenterte 9. desember deres nye [strategi for smart og bærekraftig mobilitet](#). Strategien fremhever klima og bærekraft som den viktigste utfordringen fremover og at EUs grønne giv avhenge av om man lykkes med å redusere klimagassutslippene på transportområdet. Kommisjonen setter seg i strategien flere ambisjoner om nullutslippstransport, blant annet at det skal være minst 30 millioner nullutslippsbiler og 80 000 nullutslippslastebiler på europeiske veier innen 2030. Samme år ønsker Kommisjonen markedsklare havgående nullutslippsskip og innen 2035 er målet deres at Europa markedsklare store nullutslippsfly. EFTA/EØS-statene leverte en såkalt «[EFTA-kommentar](#)» til strategien.

Samme dag offentliggjorde Kommisjonen sin melding om [«en europeisk klimapakt»](#). Meldingen skal legge rammene for deltakelse og en europeisk dialog om klima og grønn omstilling for EUs borgere og sivilsamfunn. Individuer som vil gå foran som et godt eksempel for klima og miljø kan søke Kommisjonen om å bli «ambassadører for Klimapakten». Disse ambassadørene vil dele sine erfaringer, aktiviteter og perspektiver gjennom ambassadørnettverket, sosiale medier m.m. Klimapaktenes fokusområder er i første omgang grønne arealer, grønn mobilitet, grønne ferdigheter og grønne bygninger. Gjennom Klimapakten vil man også spre vitenskapelig informasjon om klimaendringene og bekjempe feilinformasjon.

Kjemikaliestrategien

Hovedmålene med [kjemikaliestrategien for bærekraft](#) er for det første å hjelpe kjemikalieindustrien i den grønne omstillingen til en klimanøytral og sirkulær økonomi, og for det andre å beskytte europeiske innbyggere, særlig sårbare grupper fra å bli eksponert mot farlige kjemikalier. Den er tett knyttet til EUs sirkulær økonomi handlingsplan, som kom i mars 2020 da redusert innhold av farlige kjemikalier i produkter er en forutsetning for en sirkulær økonomi. Noen viktige punkter som skal følges opp er å introdusere krav til innhold av «substances of very high concern» (SVHC), eksempelvis per- og polyfluorerte alkyl kjemikalier (PFAS) i produkter gjennom et bærekraftig produktregelverk. Videre skal man revidere industriutslippsdirektivet (Industrial emissions directive) for å fremme bruk av mer bærekraftige kjemikalier i industrien. Og prioritere farlige stoffer som man ønsker å gjennomføre grupperestriksjoner av, og vurdere hvordan en «mixture factor» kan introduseres slik at man bedre fanger opp effekter av flere ulike kjemikalier på helse og miljø.

Klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn var vert for digitalt «REACH Up»-ministermøte 21. oktober og han deltok også på digitalt «REACH Up»-møte arrangert av Østerrike 15. desember. «REACH Up» er en gruppe europeiske land som jobber for en ambisiøs kjemikaliepolitikk. Norge leverte sammen med de andre ni landene i gruppa klare forventninger til Kommisjonen, i forkant av framleggelsen av den bærekraftige kjemikaliestrategien den 14. oktober. På møtene 21. oktober og 15. desember diskuterte ministrene videre arbeid og oppfølging av de 50 punktene (key actions) under kjemikaliestrategien.

Forslag til ny batteriforordning lagt frem av Kommisjonen

Kommisjonen la 10. desember 2020 frem et [forslag til batteriforordning](#). Dette er Kommisjonens første regelverksleveranse under EUs handlingsplan for sirkulær økonomi. Forordningen skal erstatte batteridirektivet av 2006 (Direktiv 2006/66/EF).

Kommisjonens ambisjon er at det nye batteriregelverket skal legge rammene for at europeiske batterisatsing skaper en sirkulær økonomi, nye arbeidsplasser og samtidig sikrer anstendige vilkår knyttet til utvinning av mineraler. Målet er at Europas batterisatsing blir en hjørnestein i EUs grønne omstilling og at batteriregelverket kan bli en modell for Kommisjonens kommende regelverksforslag for andre bærekraftige produkter. Kommisjonen vil med batteriregelverket skape et «race to the top» globalt når det gjelder batteriers bærekraft – fra vugge til grav til gjenoppstandelse. Kommisjonens regelverksforslag for batterier har et livssyklusperspektiv på det som tidligere primært ble sett på som et avfallsproblem.

Kommisjonens forslag innebærer en rekke krav til batteriprodusenter som ønsker å selge sine produkter i Europa. Dette gjelder blant annet krav om såkalte aktsomhetsvurderinger («due diligence») som skal sikre at batterienes materialer er fremskaffet på bærekraftig vis, krav om at batteriers karbonfotavtrykk skal dokumenteres og i lengden reduseres, krav om både gjenvinningsgrad av selve batteriene og at de inneholder gitte prosentandeler med gjenvunnet metaller og regler som skal gjøre det tryggere og mer forutsigbart å gjenbruke batterier, mv.

Forordningen vil bli behandlet av Europaparlamentet og Rådet i år, med et ønske fra Kommisjonen om at den nye forordningen skal gjelde fra 1. januar 2022.

Europaparlamentet og Rådet har på sin side gitt uttrykk for at batteriregelverksforslaget skal prioriteres. Etter at forordningen er vedtatt vil det bli et omfattende arbeid med såkalt sekundærlovgivning i form av delegerede rettsakter og gjennomføringsrettsakter. Det vil si at vedtak av forordningen kun er en del av det som vil bli et stort regelverksarbeid i årene fremover.

EU-delegasjonen, i samarbeid med Kunnskapssenteret, Eyde-klyngen, Agder Universitet og Sørlandets europakontor arrangerte i dag et webinar om regelverksforslaget der Mattia Pellegrini, seksjonsleder i Kommisjonens generaldirektorat for miljø (DG ENV), fikk anledning til å tegne og forklare. I tillegg var European Battery Alliance representert ved Thore Sekkenes og ikke minst delte ambassadør Sjaastad sine refleksjoner. Webinalet må regnes som vellykket med et bredt nedslagsfelt. Rundt 250 deltakere var påmeldt. Deltakerne var fra mange land, i og utenfor EU og Norge, samt både næringsliv, sivilsamfunn, akademia og forvaltning. [Lenke til opptak av seminar](#).

Handlingsplan for kritiske råvarer

Kommisjonen la 3. september fram [en handlingsplan for kritiske råvarer](#).

Handlingsplanen omhandler EUs 2020-liste over kritiske råvarer, peker på utfordringer for en sikker og bærekraftig tilførsel av kritiske råvarer, og tiltak for å øke EUs robusthet og strategiske autonomi.

I følge Kommisjonen er tilgang til bærekraftige ressurser og råvarer en nøkkel for EUs robusthet og grønne vekststrategi. Kommisjonen legger til grunn at EU vil måtte importere hoveddelen av kritiske råvarer fra tredjeland i overskuelig fremtid og tiltak kreves for å redusere avhengigheter og forbedre ressurseffektivitet og sirkularitet, inkludert bærekraftig produktdesign. Dette gjelder for alle råvarer, inkludert uedle metaller, industrielle mineraler og biotiske materialer, men er enda viktigere for de råvarene som er kritiske for EU. I tillegg har covid-19-krisen avslørt hvor raskt og hvor dypt globale forsyningskjeder kan forstyrres.

Tilgangen på mange kritiske råvarer er sterkt dominert av enkelte regioner. For eksempel bidrar Kina med 98% av EUs forsyning av sjeldne jordartsmetaller, og Den demokratiske republikken Kongo er verdens desidert største eksportør av kobolt.

For elektriske bilbatterier og energilagring vil EU trenge opptil 18 ganger mer litium og 5 ganger mer kobolt i 2030, og nesten 60 ganger mer litium og 15 ganger mer kobolt i 2050, sammenlignet med dagens situasjon. Etterspørsel etter sjeldne jordarter som brukes i permanente magneter, f.eks. i elektriske biler, digital teknologi eller vindgeneratorer, vil trolig tidobles innen 2050.

Et av tiltakene for å oppnå bærekraftig mineralutvinning er å utvikle screeningkriterier for gruvedrift, utvinning og prosessering innenfor taksonomien som er del av regelverket av bærekraftig finans. Dette skal skje innen utgangen av 2021.

For å fremme gjenvinning av materialer fra raskt økende mengder batterier som er markedsført i det europeiske markedet, kom Kommisjonen 10. desember 2020 med forslag til en ny omfattende batteriregulering som blant annet tar for seg levetid, innsamling, gjenvinning av materialer, resirkulert innhold og utvidet produsentansvar.

Fjernmåling ved bruk av Europas Copernicus-jordobservasjonsprogram kan bli et kraftfullt verktøy for å identifisere nye steder for utvinning av kritiske råvarer og å overvåke miljøeffekter knyttet til gruver i løpet av deres levetid og etter stenging. Horizon Europe spiller en rolle for å utvikle mer bærekraftige prosesser for utnyttelse og prosessering av kritiske råvarer.

Ifølge Kommisjonen vil EU måtte inngå strategiske partnerskap med ressursrike tredjestater ved å bruke alle eksterne politiske virkemidler og respektere sine internasjonale forpliktelser. Det er et stort uutnyttet potensiale for å bygge bærekraftige og ansvarlige strategiske partnerskap med ressursrike land. Disse spenner fra høyt utviklede grueland som Canada og Australia, flere utviklingsland i Afrika og Latin-Amerika og land nær EU som Norge, Ukraina, mulige utvidelsesland og Vest-Balkan. Slike strategiske partnerskap som dekker utvinning, prosessering og raffinering er spesielt relevante for ressursrike utviklingsland og regioner som Afrika.

Avskogingsfrie verdikjeder (aktsomhetslov)

Europaparlamentet vedtok i plenums møte 22. oktober [et regulatorisk rammeverk for avskogingsfrie verdikjeder](#) som miljøkomiteen (ENVI) har jobbet fram. Dette er det første parlamentsinitiativet til en aktsomhetslov, som omhandler råvarer som plasseres på det europeiske markedet, og som kan lede til avskoging. Det være avskoging eller ødeleggelse av skog i Sør-Amerika, Afrika eller i Asia, som har gitt areal til dyrking av råvarer som kaffe, skinn og kjøtt, soya, kakao og palmeolje. Forslaget innebærer obligatorisk due diligence (selskapsgjennomgangsløvgiving) for selskaper som plasserer råvarer som medfører avskogingsrisiko på det europeiske markedet. Lovgivningen er også foreslått å dekke forhold som ikke bare leder til avskoging, men også ødeleggelse av andre kritiske naturtyper. I vedtaket fra Europaparlamentet er det understreket at omtrent 80 prosent av avskoging i verden er knyttet til utvidelse av landbruksland. EU-landenes etterspørsel etter produkter som palmeolje, kjøtt, soya, kakao, mais, tømmer, gummi mv. er en driver for avskoging, skogsødeleggelser, økosystemødeleggelser og tilknyttet menneskerettighetsbrudd. Utover avskoging tar vedtaket også for seg trusler mot økosystemer med stor grad av biologisk mangfold og som er viktige for karbonbinding, slik som marine og kystnære økosystemer, våtmarker, myr og savanner, slik at man unngår at arealpresset havner på disse landskapstypene. Kommisjonen vil legge frem et forslag til regelverk for avskogingsfrie verdikjeder i løpet av andre kvartal i 2021.

Europaparlamentets miljøkomite (ENVI) arbeidet med det første parlamentsinitiativet til en aktsomhetslov, som omhandler råvarer som plasseres på det europeiske markedet, og som kan lede til avskoging. Det kan være avskoging eller ødeleggelse av skog i Sør-Amerika, Afrika eller i Asia, som har gitt areal til dyrking av råvarer som kaffe, skinn og kjøtt, soya, kakao og palmeolje. Forslaget innebærer obligatorisk due diligence (selskapsgjennomgangsløvgiving) for selskaper som plasserer råvarer som medfører avskogingsrisiko på det europeiske markedet. Lovgivningen er også foreslått å dekke forhold som ikke bare leder til avskoging, men også ødeleggelse av andre kritiske naturtyper. I rapporten er det understreket at omtrent 80 % av avskoging i verden er knyttet til utvidelse av landbruksland. EU-landenes etterspørsel etter produkter som palmeolje, kjøtt, soya, kakao, mais, tømmer, gummi mv. er en driver for avskoging, skogsødeleggelser, økosystemødeleggelser og tilknyttet menneskerettighetsbrudd. Rapporten tar utover avskoging også for seg trusler mot økosystemer med stor grad av biologisk mangfold og som er viktige for karbonbinding, slik som marine og kystnære økosystemer, våtmarker, myr og savanner, slik at man unngår at arealpresset havner på disse landskapstypene. [Forslag til regulatorisk rammeverk](#) ble vedtatt i plenum i Europaparlamentet 22. oktober 2020. Kommisjonen jobber med et regulatorisk rammeverk for avskogingsfrie verdikjeder som skal fremmes i andre kvartal 2021.

Miljøministrene ble enige om politisk posisjon på naturmangfold

Ministrene vedtok [rådskonklusjoner](#) for biodiversitet på rådsmøtet 23. oktober. De støttet målene for vern av land og sjø i EU til 30 prosent, inkludert 10 prosent under en streng beskyttet status, som ble oppgitt i [Kommisjonens forslag til strategi](#) for biologisk mangfold fram mot 2030. Ministrene ba også Kommisjonen om å utarbeide klarere definisjoner med hensyn til definisjon av vern og restaurering. Rådskonklusjonene krever en forsterket innsats mot invasive fremmede

arter og understreker den vitale rollen pollinatorer har for sunne økosystemer og matsikkerhet, og viser til nødvendigheten av å reversere deres tilbakegang.

Det oppfordrer også Kommisjonen til å øke innsatsen for å bekjempe ulovlig handel med ville dyr, og foreslår å gjøre det gjennom for eksempel revisjon av EUs handlingsplan mot handel med ville dyr i 2021, og en mulig revisjon av miljøkrimdirektivet.

Rådet ble enige om politisk posisjon på sirkulær økonomi

Miljøministrene i EU vedtok 17. desember rådskonklusjoner for sirkulær økonomi "[Make the recovery Circular and Green](#)". På miljørådsmøtet i oktober 2019 vedtok ministrene overordnede rådskonklusjoner for sirkulær økonomi som ga Kommisjonen mandat til å utarbeide en sirkulær økonomi handlingsplan, som ble presentert av Kommisjonen i mars i år.

I rådskonklusjonene som nå vedtas ønsker medlemslandene den ambisiøse handlingsplanen velkommen og støtter Kommisjonen i dens videre arbeid. Dette inkluderer et forslag til et bærekraftig produktregelverk, lansering av syv såkalte "key product value chains" /strategier som er de produktene/sektorene med størst klima- og miljøbelastning, og hvor Kommisjonen foreslår at prinsippene for bærekraftige produkter først skal benyttes. Den første av disse syv, gjaldt batterier og ble lansert av Kommisjonen torsdag 10. desember. De resterende seks (elektronikk, plast, emballasje, tekstiler, bygg, mat-vann-næringsstoffer) vil lanseres i 2021.

I rådskonklusjonene støtter medlemslandene planer Kommisjonen har for revisjon av avfallsregelverk som vil gjøre at det underbygger sirkulær økonomi, som eksempelvis en utvidelse av utvidet produsentansvar «Extended Producer Responsibility» (EPR) til flere produkter, utfasing av farlige kjemikalier «substances of very high concern» (SVHC) så man oppnår rene sekundære råmaterialer, som også vil styrke EUs marked for sekundære råmaterialer og gjøre EU mindre avhengig av jomfruelige råvarer. Videre ber medlemslandene Kommisjonen om å sørge for like konkurransevilkår slik at lineære lavkostprodukter ikke konkurrerer ut sirkulære produkter, og peker på behovet for ytterligere investering i innovative teknologier som fremmer sirkulære prinsipper. Horisont Europa 2021 –2027 sin rolle i dette vektlegges. Avslutningsvis støtter rådskonklusjonene EUs globale agenda som inkluderer videre arbeid for blant annet å oppnå en global avtale for plast, og styrke det globale rammeverk på kjemikalier (SAICM).

I samarbeid med European Policy Center (EPC) arrangerte Norges EU-delegasjon et [webinar](#) om innovative løsninger for en sirkulær økonomi. På webinarret innledet klima- og miljøminister Sveinung Rotevatn.

Rådskonklusjoner for digitalisering og miljø

Miljøministrene i EU vedtok på miljørådsmøtet 17. desember rådskonklusjoner for digitalisering og miljø "[Digitalisation for the benefit of the environment](#)". Det tyske formannskapet har vært svært opptatt av hvordan digitalisering fremmer, ikke hemmer, målene om et sirkulært og klimanøytralt Europa. I rådskonklusjonene påpekes det både behov for at IKT-sektoren må bli mer miljø- og klimavennlig, men også hvordan digital teknologi som kunstig intelligens, blokkjede og the Internet of Things (IoT) kan brukes for å oppnå klima- og miljømålene, gjennom eksempelvis

miljøovervåking, understøtting av delingsøkonomi og bidra til at forbruker får bedre miljøinformasjon om produktene hun kjøper.

EUs regjeringssjefer klare til å øke internasjonal innsats for biodiversitet, få klima sterkere inn i handelspolitikken og fremdrift innen grønn finans

Da regjeringssjefene møttes i årets siste møte i [DER](#) i desember var det ikke bare for å diskutere budsjett og klimamål. Det ble også besluttet at regjeringssjefene ser frem til å øke den internasjonale innsatsen for biodiversitet i forbindelse med COP 15 i Konvensjonen om biologisk mangfold (Convention on Biological Diversity (CBD)) i Kunming i Kina i 2021. DER vedtok videre at EU skal sikre at deres handelspolitikk og handelsavtaler er i tråd med Unionens klimamål. I tillegg vedtok regjeringssjefene at EU burde fremme utviklingen av felles globale standarder for grønn finans. Regjeringssjefene ba Kommisjonen i den forbindelse om å legge frem et forslag til en europeisk standard for grønne obligasjoner kalt innen juni 2021.

Tysk formannskap høsten 2020

Det var Tyskland som hadde formannskapet i EU i andre halvdel av 2020, med mottoet "Together for Europes recovery". Prioriteringene for perioden var dermed gitt og formannskapet hadde krevende saker på bordet sitt. De la også opp til en ambisiøs plan med et ønske om å lande svært mange saker. Rådets posisjoner på biodiversitet, sirkulær økonomi og bærekraftig digitalisering ble man enig om, det samme gjaldt EUs forsterkede klimamål for 2030. Den viktigste saken av dem alle var likevel å enes om et langtidsbudsjett (MFF) og en gjenoppbyggingspakke (NGEU) som også støttet opp om EUs klima- og miljømål. Det var krevende diskusjoner underveis, og mange har nok vært lettet over at det var nettopp Tyskland som hadde ansvaret dette halve året. Tyskerne lyktes i all hovedsak med det de hadde satt seg som mål innenfor klima og miljø.

På nyåret tok Portugal over EU-formannskapet fra Tyskland. Portugiserne har formannskapet ut juni 2021 når det er Slovenias tid til å ta over stafettspinnen. Tyskland, Portugal og Slovenia er det man kaller en formannskapstrio. En slik trio har et [eget program](#) og samarbeider om gjennomføringen.

Mottoet for det portugisiske formannskapet er «Tid for å levere: en rettferdig, grønn og digital gjenoppbygging» («Time to deliver: a fair, green and digital recovery»). På klima- og miljøområdet gjenspeiler det at Kommisjonen i løpet av 2020 la frem mange strategier som nå skal resultere i konkrete regelverksforslag. Dessuten fikk EU i 2020 på plass både et nytt klimamål og ikke minst et nytt langtidsbudsjett («MFF») og EUs gjenoppbyggingspakke («NGEU»). Portugiserne har også satt seg som mål at EUs klimalov blir vedtatt i løpet av deres formannskap.